

the 1990s, the number of people with a mental health problem has increased in the UK (Mental Health Act 1983, 1990).

There is a growing awareness of the need to improve the lives of people with mental health problems. The Department of Health (1999) has set out a vision of a new mental health system, which will be based on the following principles:

• People with mental health problems should be treated as individuals, with their own needs and wishes.

• People with mental health problems should be given the opportunity to participate in decisions about their care and treatment.

• People with mental health problems should be given the opportunity to live in their own homes and communities.

• People with mental health problems should be given the opportunity to work and to contribute to society.

• People with mental health problems should be given the opportunity to live a full and meaningful life.

• People with mental health problems should be given the opportunity to be treated with respect and dignity.

• People with mental health problems should be given the opportunity to be treated as equal citizens.

• People with mental health problems should be given the opportunity to be treated as individuals.

• People with mental health problems should be given the opportunity to be treated as equal citizens.

• People with mental health problems should be given the opportunity to be treated with respect and dignity.

• People with mental health problems should be given the opportunity to be treated as equal citizens.

• People with mental health problems should be given the opportunity to be treated with respect and dignity.

• People with mental health problems should be given the opportunity to be treated as equal citizens.

• People with mental health problems should be given the opportunity to be treated with respect and dignity.

• People with mental health problems should be given the opportunity to be treated as equal citizens.

• People with mental health problems should be given the opportunity to be treated with respect and dignity.

• People with mental health problems should be given the opportunity to be treated as equal citizens.

• People with mental health problems should be given the opportunity to be treated with respect and dignity.

• People with mental health problems should be given the opportunity to be treated as equal citizens.

• People with mental health problems should be given the opportunity to be treated with respect and dignity.

• People with mental health problems should be given the opportunity to be treated as equal citizens.

• People with mental health problems should be given the opportunity to be treated with respect and dignity.

• People with mental health problems should be given the opportunity to be treated as equal citizens.

• People with mental health problems should be given the opportunity to be treated with respect and dignity.

• People with mental health problems should be given the opportunity to be treated as equal citizens.

NURHAN SUERDEM • **Maruzatım Var**

NURHAN SUERDEM 1954 yılında Ankara'da doğdu. A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Ekonomi Maliye Bölümü'nden mezun oldu. Uzun yıllar özel sektörde çalıştı. Öykü yazmaya 2013 yılında başladı. Öyküleri *altZine*, *Varlık*, *Sözcükler*, *Karahindiba*, *Edebiyatist* dergilerinde, *Ekmeç* ve *Gül*'de ve *Kiltabiet* fanzinde yayımlandı. Halen İstanbul'da yaşamaktadır.

İletişim Yayınları 2851 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 495

ISBN-13: 978-975-05-2771-5

© 2019 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2019, İstanbul

EDITÖR Duygu Çayırıcıoğlu, Emre Bayın

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Funda Şenol

BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 45030

Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11

Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

NURHAN SUERDEM

Maruzatım Var

Bir tanem kızıma...

İÇİNDEKİLER

Sabah Sesi.....	9
Asliye Hukuk Hâkimliği'ne.....	27
Tenes'in Baltası.....	39
Eşik.....	51
Aziz Bey.....	59
Bir Sokak.....	69
Talih Kuşu.....	77
Oturan Mavi Bulut'un Eksik Listesi.....	83
Koş Sevil Koş!.....	93
Yetişkin Oyunları.....	103

Sabah Sesi

“Günaydın Meral, ben Gülnur.”

“Günaydın.”

“Uyandırmadım değil mi?”

“Hayır.”

(Dışarıda olduğumun farkında bile değil. Yürüyüşe çıkmama alışamadı.)

“Ayol, sesin gene borazan gibi valla. Birden hastalandı mı, diye telaşa kapıldım. Bak Nurgül de yanımda.”

Olmasaydı şaşardım. Bizim ikizler korosunun sabah düeti. Kimin nerede sustuğu, kimin kaldığı yerden devam ettiği belli olmaz. Aynı ses, aynı vurgular. Annemle göbek bağları kesildikten sonra doktor yanlışlıkla birbirlerine bağlamış bunları. Aynı düşmemek için iki erkek kardeşle evlenmeyi bile becerdiler, hiç böyle ikiz görmedim. Kocaları işe gitmek için arabalarına bindikleri anda bunlar buldukları delikten birbirlerinin evine yılan kıvraklığında süzülüyorlar. Hâlâ konuşuyor, beni çok ilgilendiriyor da hafta içinde ne yaptıkları, nerelere gittikleri. Biraz sonra, hadi tatlım, sesini de duyduk, sağlıklı ve afiyettesin, der kapatır, az kaldı.

“Meral bak Gülnur’la sana söyleyeceğimiz bir şey var.”

Yanılmışım.

“Evet Meral, esas seninle konuşacağımız özel bir konu var. Bak, sözümüzü kesmeden dinle.”

Kesmek ne zaman mümkün olabilmiş ki?

“Yavuz eniştenin üniversiteden arkadaşı (Anlaşıldı konunun nereye geleceği, hiç vazgeçmezler, tüm dertleri bu hani İzmir’de oturan İbrahim (Bütün arkadaşlarını nerede oturduklarına varıncaya kadar tanırım ya) eşi iki yıl önce ölmüştü, yeniden evlenmeye karar vermiş (Adamın karısı sizler gibi değilmiş anlaşılır). Enişten senin için iyi olur diye düşünüyor. Bilirsin, Yavuz öyle kolay kolay kimseye iyi demez. Biz Nurgül’le bu fikri çok tuttuk, işten istifa ettin diye kızmıştık ama bak İbrahim’in durumu da iyi maşallah, kolay mı bu devirde işsizlik, işin olsa bile el âlemin hesabını tutacağım diye artık geceli gündüzlü çalışmana da gerek kalmaz (Nasıl da düşüncelidirler, Meral ne yapar şimdi nasıl geçinir diye endişelenmişler, çözüm yolu buluyorlar, haklarını ödeyemem). Şimdi beni dinle, enişten cebini İbrahim’e verdi, bugün yarın seni arar (Bir bu eksikti. Bunlara son zamanlarda bir haller oldu. Sesim çıkmadıkça hayatıma müdahale etme hakkını verdim zannediyorlar galiba? İbrahim’in karısını, hastalığını, çocuklarının olmadığını, kusurun karısında olabileceğini anlatmaya devam ediyor. Çocuğu olmayanlara kusurlu diyoruz da, çocuklu kusurlulara ne demeli? Yeter, sabah sabah ikizlerden de, İbrahimlerinden de sıkıldım).”

“Abla!”

“Ablası mablası, aması yok, biliyoruz itiraz edeceğini, onun için sana sormadık. Ben dedim, Yavuz’a, telefonu verelim diye. Kızmaca yok. Adam aradığında da sakın kötü davranma, tanımak için fırsat ver. Tepilecek kısmet değil. Hadi şimdi işimiz var, dışarıya çıkıyoruz. Gel desek gelmezsin, onun için hiç sana teklif etmiyoruz (Nasıl da bilirler). Şu

sesinden de kurtul. İlaç mı alacaksın, ne yapacaksın? İbrahim'le de bu sesle konuşma. Hadi iyi günler, öpüyoruz seni. Hadi iyi günler Meral. Bak, iyi düşün.”

Sabah sabah sinirimi kaldırdılar yine. Aylaklık yapıp Boğaz kenarında keyifle yürümeye bile izin vermezler. Bugünün can sıkıntısı İbrahim. Adamla konuşacağımı zannediyorsanız yanılıyorsunuz. Sesime çare bulmalıymışım. Sabah sesinin ne olduğunu anlamaktan o kadar uzaklar ki. Söylemekten de usanmadılar. Her konuşmada yeniden farkına varıyorlar, sesimin benimle yaşamadığının. Oysa kendimi bildim bileli sesimin uyanmadığı çok sabah, yaşamadığı çok gün var. Hesaba vurmak gerekirse benden çok genç. Onlar için ise, yaşam ses çıkarmak demek. Normal insan uyanırken dakikada on beş kelime konuşuyorsa, saymadım ama bunları otuz buluyordur. Rüyalarını da sesli gördüklerine kalıbımı basarım. Cırcırböceğidir onlar, hiç susmazlar. Aslında haksızlık yapıyorum cırcırböceği demekle, öyle tek düze sesleri yoktur, kişiye ve durumlara göre değişebilen ses zenginliğine sahiptir ablamlar. Anneyi arayamadığı için mazet bulma sesi, çocuklarına duygu sömürüsü yapma sesi, arkadaşlarla dedikodu sesi, yardımcı kadından şikâyet sesi, hazzetmediği arkadaşını kıskandırma sesi, saymakla bitmez. Kocayla konuşma sesinin renkleri de başkadır: Nerede kaldın? Ailecek sofrada bekliyoruz? Geç kalınca meraklandık hayatım, biliyorsun akşam yemeğe gidecektik. Bu yılbaşı ne olur bir değişiklik yapalım da Maldivler'e gidelim, sıcacık ne güzel olur, şöyle baş başa. Bu çantayı Zorlu'da açılan Fendi'den aldım, Leyla'ya kocası almış, benim kocamın bunları düşünecek vakti yoktur dedim, senin yerine ben aldım aşkım, ne güzel değil mi? Yavuz bu çocuklara laf anlatamıyorum, artık baba olarak sen de bir şeyler söyle!

İşleri öyle zor ki. Ne ben onları anlayabilirim ne de onlar beni. Bunca sene geçti, kardeş olduğumuza hâlâ şaşıyorum.

Çekirdek ailemiz ve babaannem kendi halinde mutlu mesut yaşarken, ikizlerden on yıl sonra kaza sonucu dünyaya gelmişim. Dört çocuk fazla (o zamanlar için öyleydi tabii, şimdi yapmayı dövecekler) ama Allah'ın verdiği can asla alınmaz diyerek, hiçbir dış baskı altında kalmadan kendi Allah korkularıyla doğmama razı olmuşlar. Annem seks hayatlarını, aslında bizim ailede konuşulması her zaman tabu olmakla beraber, benim doğumum söz konusu olduğunda çekinmeden ifşa etmek konusunda hiçbir zaman sakınca görmedi. Soran sormayan herkese, her zaman söyledi: "Meral isteyerek olmadı, ikizlerden sonra durmuştuk, ama işte ne yapalım kaza oldu." Babaannemin nasıl olsa kaza yaparım deyip geçiştirdiği, sonra da bütün gün boyunca secdeden kalkamadığı namazlar misali olsa, az değil on yıl, bugün bu durumda olmazdım. Benimkisi uykudayken bir çarpışma sonucu olmuş kesin, unutmak istedikleri bir kaza. Unuttular da. İki dominant kadına ve on dört yaş büyük abime işlerini havale edip canını hiç sıkmayan, keyfince yaşayan bir baba, kendi dünyaları dışında bir başkasının mevcudiyetini bile düşünemeyen iki kız kardeş arasında farkına varılmadan büyüdüm. Kimse bana değmedi, benden bir şey istemedi, sormadı, söylediklerimi de duymadı. "Babaannemle aynı odada yatmak istemiyorum, hep horluyor, uyuyamıyorum, tavuğun budunu ben de tatmak istiyorum, kerevizi sevmiyorum, takla atmasını beceremiyorum, Berna'nın kitapları dışında da kitap okumak istiyorum, bacaklarımın tüylerini nasıl alacağım, ikizlerin küçülmüş elbiselerini giymek istemiyorum..." dedim, kimse oralı olmadı. Annem beni ilk fark ettiğinde altı yaşındaydım. Amcamların geleceği gün yeni pişirdiği tavuğun bir budunu koparıp odamda gizli gizli yediğimi gördüğünde iki omzumdan sarsarak köşeye sıkıştırmış, gözlerimin içine bakmış, "Nasıl yaparsın bunu, nasıl!" diye bağırması elinin tersiyle de vurmıştu. Yüzü-

günün izi günlerce geçmedi. O bağırdı ben baktım; “Tavugun kuru beyaz kısmını sevmiyorum, sevmediğim şeyi de yemek istemiyorum, sana daha önce de söylemişim ama duymadın,” demedim. Yediğim o tokattan sonra, sesimin evin duvarlarına çarpıp bana geri gelmesinden başka bir şeye yaramadığını anlamıştım. Artık gerekmedikçe onlarla konuşmuyordum, çok sesli ortamda dilsiz olmayı tercih etmiştim. Söylediklerim televizyondaki alt yazı bandı gibi içimden akıp gidiyor, kimse duymuyordu, ben ise bu sayede her şeyi söyleyebiliyordum. Bu garip ifade özgürlüğünü sevmiştim. Sonra büyümek istedim, bir an önce büyümek, ikizlere yetişmek. Onlara katılabilmek. Ama unuttuğum bir şey vardı, aramızdaki on yaş fark. Onun da önemli olmadığını yaşayarak öğrenecektim. Zira insanlar arasındaki mesafeler rakamlarla ifade edilmiyordu. Onlarla tek ortak noktam ve temasım on bir yaşında kullanmaya başladığım kanatlı pedler sayesinde oldu, ondan da öteye gidemedi. Abimse, babamın kendisine bıraktığı yetkiyle evin erkeği raconunu bende kesmenin tüm açlığıyla hep farkımda oldu zaten. Yasak koyucu, erkek sinek kovucu, sevgili Mesut abim. Tam senin görev alanına giren bir konu var. O sevgili kız kardeşlerin, kök söktürdüğü tekne kazıntısının telefonunu şimdi tanımadığı bir erkeğe veriyorlar, gözün aydın. Yıllardır mukayyet olacak durum yoktu ortada, nasıl olsun ki yanıma yaklaşmaya çalışanlar üzerime sinmiş filit kokusunu hemen hissediyorlardı. Gün bu gündür, hadi göster kendini. Sahi sen neredesin? Kendi kümesinde horoz olma mücadeleden sonuç verdi mi? Yoksa o Laz kızı yengem senin de, annemin de hakkından gelmeye devam ediyor mu?

Baltalimanı'na gelmişim. Bu sefer Arnavutköy İskelesi'nden başlamak iyi oldu. Şimdi Berna olsaydı “geldim,” diyerek kestirip atmazdı. “Kıyıda genç, yaşlı balıkçıların boğazın mavi sularına attığı oltalarının kırçilli tüylerine alda-

nan istavritlerin, havada şaşkın şaşkın çırpınmalarını, sonra bir elin onları çapariden kurtarıp deniz suyuyla dolu kovanın içine atarak yeniden kandırmasını, karnı tok martuların denizde batıp çıkarak oynaşmalarını, betonun ısınmaya başlayan yüzeyine serilmiş arada bir duruma göz kulak olmak için gözlerinin tekini açıp tekrar uykuya dalan sokak köpeklerini, üzerlerinde son moda eşofmanları, kulaklarında kulaklıkları, kollarında adım ölçerleriyle seri adımlarla yürürken geçtikleri yerlerde parfümlerinin kokularını yadigâr bırakan kadınları, erkekleri, tahta banklarda oturup Anadolu Yakası'nın eşsiz manzarası karşısında yarı uyuklayan yaşlıları, işsiz güçsüzleri, Bebek Parkı'nda bakıcılarının pusetlerinde gezdirdikleri neşeli çocukları, kahvede marka gözlükleriyle güneşe karşı gazete okuyup aynı anda D vitamini depolayanları, Divan Pastanesi'nin duvarına çömelmiş günlük yumurtalarını satan yaşlı teyzeyi, Bebek manavının albenili olduğu kadar cebi yakan o enfes meyvelerini, dört beş tane birbirinden güzel köpeği sabah çişine çıkarmayı meslek edinmiş yeni iş sahiplerini, önlerinde uzanan deniz manzarasından habersiz mezarlarıyla Aşiyân'ı, Rumeli Hisarı'na sırtlarını dayamış güne hazırlık yapan kafelerde, kahvaltılarını bitirmiş, çaylarını yudumlayan tek tük insanları seyrederek Baltalımanı'na gelebildim," der, beni de hayretler içinde bırakırdı.

Oh be dünya varmış. İstanbul'u içimde hissettim. Aslında Emirgân'a hatta İstinye'ye yürümeyi becerebilirimse daha iyi olacak. Ne de olsa şu an için çalışmama ayrıcalığım (lüksüm demek daha doğru) var. Tadını çıkarmak gerek. Tabii bizimkiler fırsat verirlerse... Nasıl kızıyorum. Elin adamına sormadan etmeden telefonumu vermişler. Beni evlendirirlerse, kendilerince birincil ablalık görevlerini yerine getirmenin hazzıyla rahatlayacaklar. Bu konuda yılmadan çalışıyorlar. Geçen sefer gafil avlanmışım; "Hadi Yavuz'un do-

ğum gününü kutluyoruz, dışarıda yemek yiyeceğiz, hiç bizimle beraber olmuyorsun,” demiş, o Çin restoranında tanımadığım adamın yanına oturmuşlardı beni. Eniştemin kulupten arkadaşımış. Tombul parmakları arasında çubukları tutarak yiyeceğim diye aç kalmış, ama bütün gece, bana işini (rulman üretimi yaptığını, iç bilezikler, dış bilezikler, bilya, perçin, gibi saçma sapan şeyleri) anlatmış durmuştu. O anlattıkça da masanın üstündeki döner tablayı durmadan çevirmiş, tabağımı ismini bile doğru dürüst bilmediğim yemeklerle, soslarla doldurup hepsini nefessiz yemiş, sonra da gecenin geri kalanını tuvalette geçirmiştım. Şimdi de yeni taktik deniyorlar. Nasıl biri acaba bu İbrahim dedikleri? İnşallah aramaz. Ya ararsa, o zaman ne diyeceğim? “Yanlış numara” dersem gene arayabilir, yoksa anlar mı konuşmak istemediğimi? Ya da direkt adama, “Kardeşim benim seninle işim olmaz, eniştem işgüzarıdır bana sormadan numaramı vermiş” mi desem? Bunları söyleyebilir miyim? Berna keşke burada olsan, adamla sen konuşurdun benim yerime. Bugün Ankara’ya gidecekti, babasından kalma evin işleri varmış. İnşallah hemen bitirip döner. Özledim, eve dönünce aramalıyım. Kaç insan ilkokuldan sıra arkadaşıyla ömür boyu arkadaşlığını devam ettirebilir ki? Sesimi duymadan beni anlayan o, beni konuşturmayı becerebilen de o. İletişim uzmanı mübarek kadın. Bütün yalnız balinalara bir Berna lazım. Benim frekansımı bir tek o biliyor. Hem de hiçbir düğmeyi kurcalamadan. Kariyer seçimlerimiz dışında her şeyimiz tutuyor. Edebiyat öğretmeni olması bile işime yaradı, önerdiği kitapları okuyorum. Benim muhasebeciliğiminse bir patrona, bir de bana hayrı var. İşimi seviyorum, tam bana göre. Bilgisayar, sayılar ve ben. Sayıları alt alta, üst üste, yan yana getiriyor, çarpıp bölüyorum sonra onlar kendi dillerinde konuşuyorlar. O fazla bilmiş adamı yeni genel müdür olarak başımıza koymasalardı emekli olurdu bu şirketten ama

maliyetler hatalı hesaplanmış, dikkatli olmalıymışım, yanlış karar alabilirlermiş. Doğru bunlar deyip, nasıl hesaplandığını açıklayan işlemleri önüne koyduğumda, önündeki sayfalara şöyle bir göz atışından, sayılarla arasının olmadığı, onların dillerini anlamadığı açıkça belli oluyordu. Yabancı dildeki filmi, alt yazısız izler gibi bakmıştı bana. Her seferinde bir sayıyı izah edecek, doğruluğuna ikna edecek sese ihtiyaç vardı, o ben değildim... Bundan sonra iş aramak, bulmak da zor. Hoş bunu da bulamazdım ya Berna olmasaydı. Belki de en iyi çözüm evde defter tutmak. Şimdiden bunları düşünmemeliyim. Yürüyüşlerin keyfine varmışken aylıklığa zaman tanımalıyım. Sonrasına bakarım.

İşte rekorumu kıırarak, nihayet İstinye'ye vardım. Kendimi takdir etmeliyim. Emirgan'da Çınaraltı Kahvesi'nin gölgesi baştan çıkarır gibi oldu ama iyi dayandım. İtiraf etmeliyim ki hiç mecalim kalmadı. İşkeledeki çay bahçesine gidip sandalyenin birine kendimi atabilsem. Çay bahçesi diyorum, ama burayı da sonunda keşfeden sayın belediyemiz "kafe"sini kondurmadan edemedi. Allah'tan beton değil. Lokmacıya da dokunmadılar. Bir tane bile yememeliyim, harcadığım kaloriler hesap sorabilirler.

"Hanımefendi, hanımefendi telefonunuz çalıyor."

Hiç duymamışım.

"Teşekkür."

"Alo?"

"Meral Hanım..."

"Benim."

Kim ki bu, çatlak sesli adam?

"İyi günler Meral Hanım. Ben, ikhhıh, kusura bakmayın sabah sesi işte, ben İbrahim, Yavuz'un arkadaşı."

"İyi günler, anlıyorum, benim sesim de sabahları hep öyle olur." (Bunları ben mi söyledim, hem de bir çırpıda? İbrahim mi dedi, ne diyecektim şimdi bu adama?)